

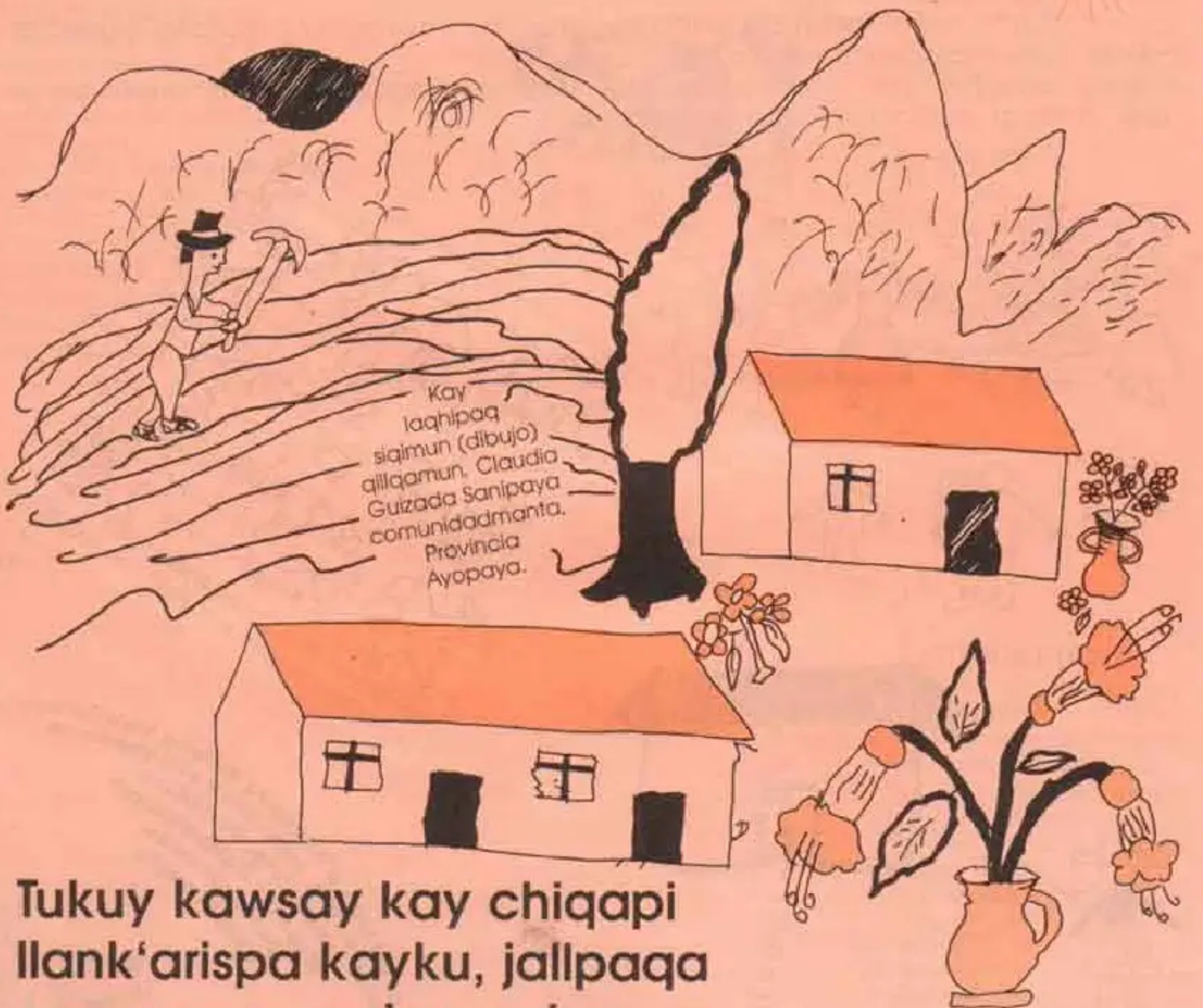

Añaskitu

Iskay chunka N° 20 • mayo del 2000

Suplemento del Conosur Ñawpaqman N° 86

"Campopiqa kawsanapaq jina puquchiyku"

Kay
laqhipaq
siqimun (dibujo)
allqamun, Claudia
Guizada Sanipaya
comunidadmanta,
Provincia
Ayopaya.

Tukuy kawsay kay chiqapi
llank'aripa kayku, jallpaqa
may unaymanta pacha.

Kawsanapaq may chhikata llank'ayku

"Tukuy ima ruwaypi, wawakuna llank'ayku"

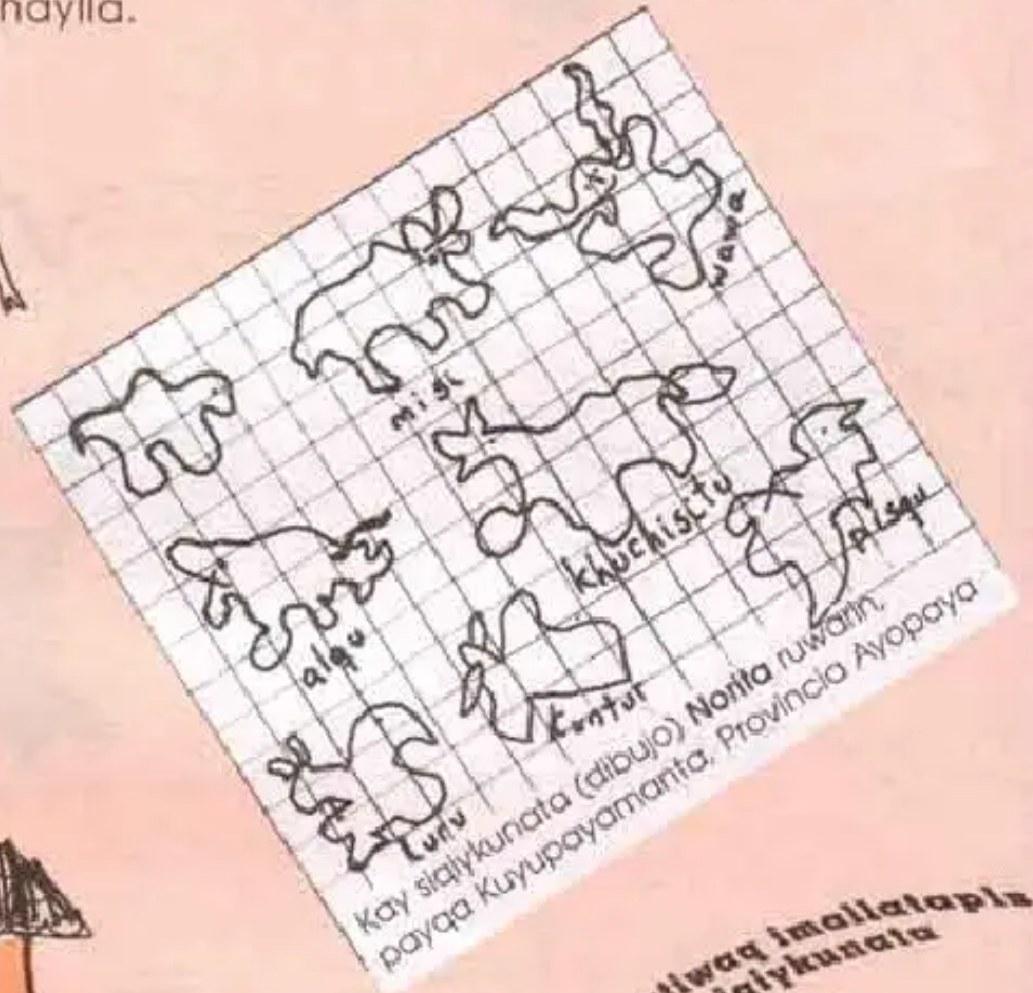

Tapuy: Ima sutiyki? Chantá Imata ruwanki?

Kullenchiy: Sutiy Wilder Calcina Navia, kay Kuyupayapi tiyakuni. Sut'iyayta yakuta aysamuni, chantá llank'aman rini, ovejasta waq ladosman riptin kufichimuni. Las sieteta Sanipaya escuelaman rini, escuelapi segundo Intermediopi kani, escuelay gustawan, materiales faltallawantaq. Matemáticas, lenguaje gustawan, dibujosta ruwani chaykuna gustawan.

Tapuy: Ima pukllaykuna tiyan?

Kufichiy: Pukllaykuna? pelotata jayt'ayku, chantá correyqu, chaykunalla. Nuqaman pukllay, takiy mana ancha gustawanchu. Añaskitu apachimuptin qiliqallaptaq kani, achkha amigos escuelapi tiyapuwan, uk Julio, Amilcar, pukllayku, mikhuyku, chaylla.

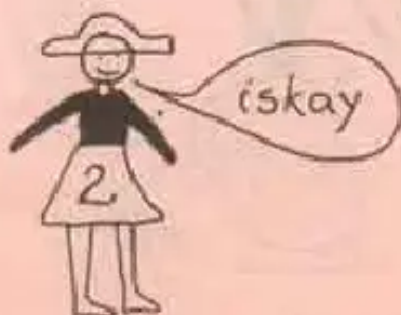

Solano Cordero

Qananki watayuy

Rosa Qata

Provincia Muzus

Sapa laqhipi yupaykunata churanapaq, **Cecilia Montenegro**
Primera cursomanta, Comunidad Santilagomanta ruwarin.

*Qanpi qhipan p'angapaq aliwaq imallatapi
qillgamuyta, manachay sigiykunata
"Conosur Nawpaqman" Periodico
purikunaman
apachimuyta.*

"Uywawan khuchkha phawarinchik"

Uywakunamanta Anaskitupaq qillqamunku. Escuela Kuyupayamanta Subcentral Sanipaya, Provincia Ayopaya.

uwijamanta

Uwija ninriyuq, chupayua, ñawlyua, slmiyuq, slnqayua, Pastota mikhun, yakuta ukyan, mana yaku kaptin yaku ch'akiymanta wañupunman. Qullpata qullpan, Chanta sach'ata mikhullantaq. Sarata k'utun. Lamapi pastopi michimunchik. Sach'ata qaranchik. Uwijata ñak'anku. Uwijaqa mana llank'anchu. Aychanta mikhunchik, millmanta rufhunchik, puchkanchik. Chantapis puchkaytawan camapaq awanchik, kustalta awallankutaq.

Mi comunidad tiene Llama.
Gregoria Mamani
Choquevilica
Caldana, Provincia Ayopaya

yuntamanta

Yunta aradowan, yuguwan ima jalp'ata llank'an. Uma watanawan yuntaq umamanta wafana, chaymantaqa jalp'ata llank'an. Niraq llank'asaptin, tutamanta mikhuchina. Llank'aytawan ch'isiyasaptin kocharipuna, chaypi laqha laqhita kaptin mikhuchinallataq, achka yakuta ukyan, sayk'uptin yakuta ukyan, Puñunanman watarina.

kimsa

Emilio Cera Inca

Qanpis kay qillqariy manachay sigiy (dibuja) uywasniykiman

Emiliana Yuyo Chavez
Centro Educativo Educativo Avanza Chacabara

Comunidadespi Yakuta uk runa jinalla jark'ana

Añaskitu:

Manukitu, yuyankichu pasaq 4,
5 p'unchaykuna febrero killapi
Cochabamba llaqtapi jatun uqharikuy, yaku jawa
rikhurisqanta?

Manuku: Ari, leyeswan yakutañataq qhichuyta
munasawanchik.

Añaskitu: May chhika leyes, comunidad pataman t'akayqakamuchkan.

Manuku: Tata Pedro willariwarqa abril killapi 3 p'unchaymanta, 10
p'unchaykama Cochabamba llaqtapi jatun uqharikuy kallasqataq nin.

Añaskitu: Ari Manuku, sinchi llakiy karqa, policías, militares llaqtawan
maqanakurqanku.

Manuku: Imatataq kay kutipli llaqta mañachkarqa?

Añaskitu: Iskay mañaykuna ch'uwa karqa:

*Uk: Aguas del Tunari Empresa Cochabamba llaqtamanta llusinanpaq.

*Iskay: Ley 2029 llaqtaq mañasqanman jina arreglakunan.

Manuku: Q'isqun p'unchayta llaqta, campowan khuskachakuspa sinchi
uqharikuypl gobiernota k'uchuncharpan. Chayta radiopl uyarirqani.

Añaskitu: Ajina karqa Manuku, sinchi uqharikuptinchis juq'ara gobiernopis
kasuwanchik. Nawpaqillanchikpi Leyta ch'uwanachachinchik, Aguas
del Tunari Empresatapis wasinman kachapunchik.

Manuku: Pachi niyki Añaskitu chayta willariwasqaykimanta.
Comunidades patapiqa yakunchikta sinchi kallpawan
jark'ana tiyan. Qhipaman Leyesmantañataq
willariwanki ari.

Qankunapis yakuta
ukyallankichiktaq, kay
chiqapi siqiriy (dibuja)
maymantataq yakuta
apamunkichik ukyanapaq,
maymantaq uywata
yakuman apankichik,
chayta ima.

tawa

4

Wawakunapir Yachayniyuq Kayku

"Papa puquymanta willarisqaykichik"

Juan de La Cruz Puyal Iriarte sexto cursomanta, Santiagomanta Sindicato Pucara Q'asamanta nin: "Nuqa willasqaykichik papa puquymanta. Papaqa puqun jallp'a ukhupi, tarpunchik yuntawan p'anpachik. Patanman abonota sirunchik patanman wanuta jich'allanchiktaq. Chantaqa qhawanchik llusqsimunanta, uk kimsa semanata mana uywakuna yaykunkuchu, llusqiptinkama qhawanchik t'ikanankama. T'ikaptin aysanchik, aysaytawanqa, qhawanchik puqunankama pukuptin allanchik, allaytawanqa jallch'anchik.

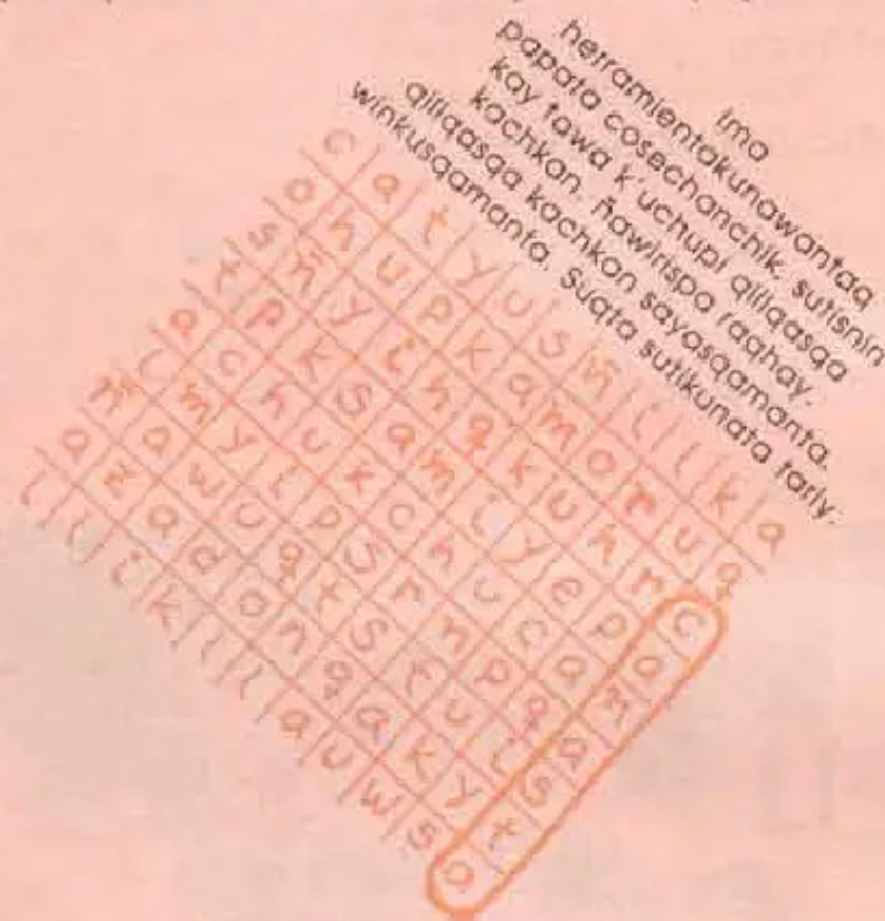
Florencia Flores
Escuela Sach'ayua
Provincia Mizque

¡ Qhallalla Núcleo Elizardo Pérez !

Núcleo Elizardo Pérez Santiago, prov. Ayapaya, Jatun p'unchayniyuq yachayniyuq, 24 p'unchay abril k'apri, 2000 wata. Kay rayni p'unchayniyuq yachayniyuq wawla Maximiliano Cabrera 24 p'unchay abril k'apri, 2000 wata.

Sumaq punchay a' allupna. Escuelapi yachayniyuq papa yachayniyuq yachayniyuq. Ch'aywantsa farqachijina phinkirpa anichitankajina. Ajna kananta manayman. Astawanpis kawsayniyuq ovejta qhichay, wakna qhichay, witsay, yitayta sayi'usja p'urini. Chayamuni jatun Yachay Waiman p'unchayniyuq qankunaman yuyachitiki.

Pachi.

"Mana yachachikniyuq rikhuriyqu"

Wallat'ani pata chiri jallp'api compañero Victor Luna K'amiy Wasipi llank'an yachachik jina. Pasaq 24 p'unchay marzo killapi Federación Campesinos wasipi, Alejo Velizwan kaqkuna barretawan wañuchiy munaspa waqtaykusqanku. Chaymantapacha kunitankama kutiriyta mana atichkanchu. Yachachik Victor Lunaqa jatun yachayniyuq, wawakunataqa kawsayninkuman jina yachachin.

" Qhichwa qallunchikta uqharikapuna" "Escuelakunapi, qhichwa parlayninchikta respetachunku"

Ukta willarisqaykichik:

Trifonia warmi wawata escuelaman kachasqanku. Payqa sumaqa wawa masisninwan pukllakuq. Pukllaypi, takyipi, tatawan, mamawan qhichwa rimayllapipuni parlakuq kanku nin.

Jinallapi escuelamanqa llaqtamanta profesor chayaykamusqa, profesorqa castellano simillata parlaq nin. Escuelapipi wawakunataqa castellano simipi yachachik kasqa.

Trifonia, waq wawakunapis manchariytawan qhawarikusqanku, profesorqa parlaynintaqa mana jap'iqasqankuchu, paykunaga qhichwallapi parlanakuq kanku, castellanotaqa mana yachankuchu.

Wawakunaga mana castellano parlayta yachaspaga, ni imata profesormantaqa jap'iqasqankuchu. Jinapis atin mana atin exámenta qusqanku, manataq profesor munasqanman jinachu kasqa.

Wawakunaga llakisqas qhipakusqanku, kay jina wanpuspuni kasqanchikri nispa.

Kayta ñawiriytawan qan ima ninkitaq? T'ukurispa parlarikuychik.

Iukma Alta (prov. Mizque) escuelamanta wawakuna Arminda Avila Claire yachachikninkuwan pukllanichkanku

Wawakuna, profesorninkuwan Conosur Nowpaqman nisqata qhawarichkanku. Khurumayu Chico (prov. Mizque)

Wawa sumaqa jap'iqananpaqqa, ima qallitaché parlan, chay qallupi yachachinanku liyan, qhipamanisqa pisimanta pisi castellano parlaytapis allinkuman yachayta

Pascua

Añaskitu Molineroman Pascua raymita waturiq risqa. Chaypi warmi wawa Emiliana Sandoval, charanguerowan, acordolawan kay jinata tarikirqa: Pascuwitata Takirisaq .

Pascuwitay chayamusqa ay wawitay takirispata tusurispata suway munayman sunquykita Charangota chhaparispata ay wawitay Sunqusta qhallallachispata suway munayman sunquykita

Iskay waranqa watapi ay wawitay Sinchi leyes chayayqamun suway munayman sunquykita yakusmanta paganapaq ay wawitay jallp`asmanta paganapaq suway munayman sunquykita

Iskay waranqa watapi ay wawitay Sinchi ch`anpay chayayqamun suway munayman sunquykita Federación wasinchista ay wawitay Iskayman partiy munanku suway munayman sunquykita atoq kani, zorro kani ay wawitay mayullanta purichkani suway munayman sunquykita

Tatata

Añaskitu Santa Vela Cruzmanta willarisunqa:

Santa Vela Cruz tatata raymi 3 de mayopi ruwakun, chay p`unchaymanta chiripis mat`imun, chhalla ruthuypis qallarikunña, Kay raymiqa tukuyniapi ruwankun.

Añaskitu tatalamanta warmita mañarikun

Tata Cruzmanta uywapaq mañakuq rinku, uywaq wanunta apanku, chay wanituta q`usñichinku incienciatawan khuska, velatawan lawrachinku. Tatalamanta mañakunku llank`asqanku sumaqta puqunanpaq, uywa sumaqta mirananpaq. Jinallataq qhari, warmi mask`anakunku. Chaymanta aqhitata ukyaykuytawan acordolapi, charangopi takinku, takipayanakunku, tusunku, tuta suf`iyanku.

Ajinata takispa tuta suf`iyanku.

Qhari wawa nin:

Santa Vela Cruz Tatata, nuqa mañakuyki warmita, wirkhi chhikan sikiyuqta, chhalla pillun umayuqta.

Warmi wawa kutichin:

Santa Vela Cruz tatata, amapuní qharitagaq, joyt`awanman, soqmawanman, q`uyusta purichiwaman.

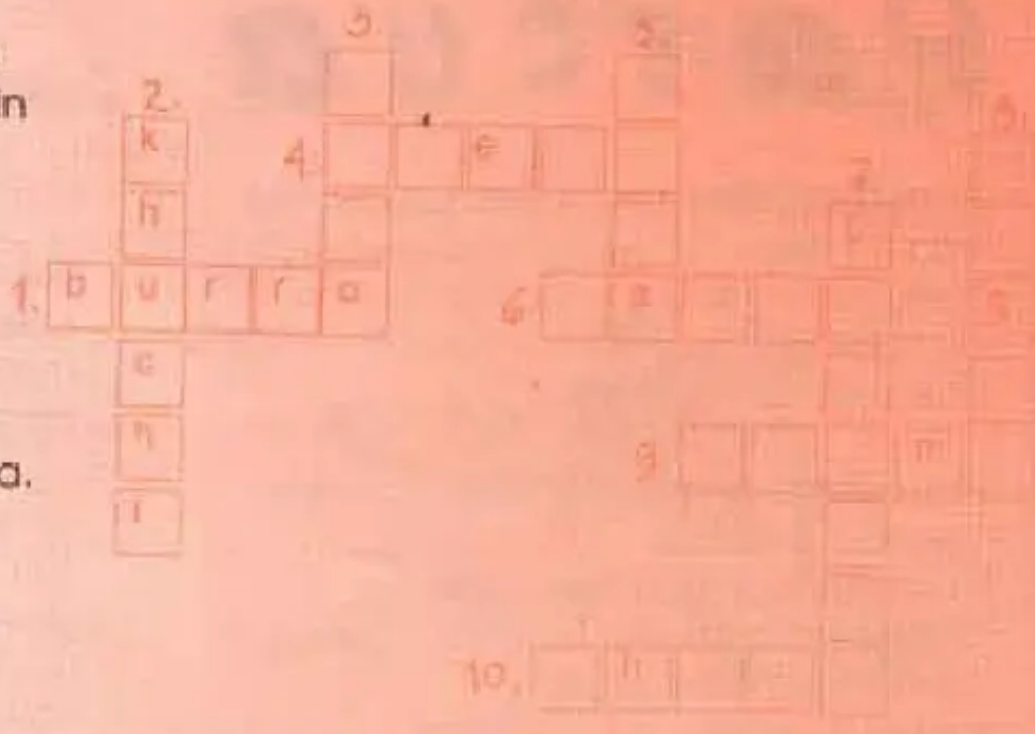
Ima raymitaq aswan sumaq, qanpis qillqarimawaq

AÑASKITU 2010 - mayo 2000

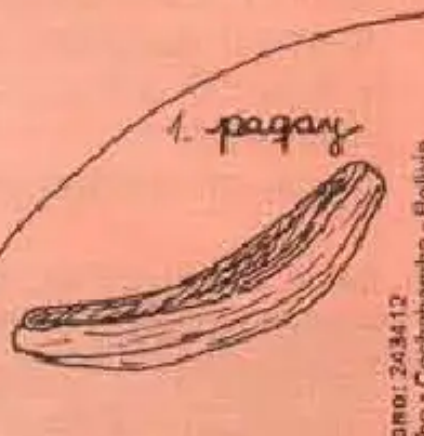
Um anchakuspa puklla rikuna

Comunidad patapi tukuy laya uywakuna tiyapuwanchik, wakin llank'anapaq, wakin wasi uywas. Umachakusqaykiman jina qillqariy.

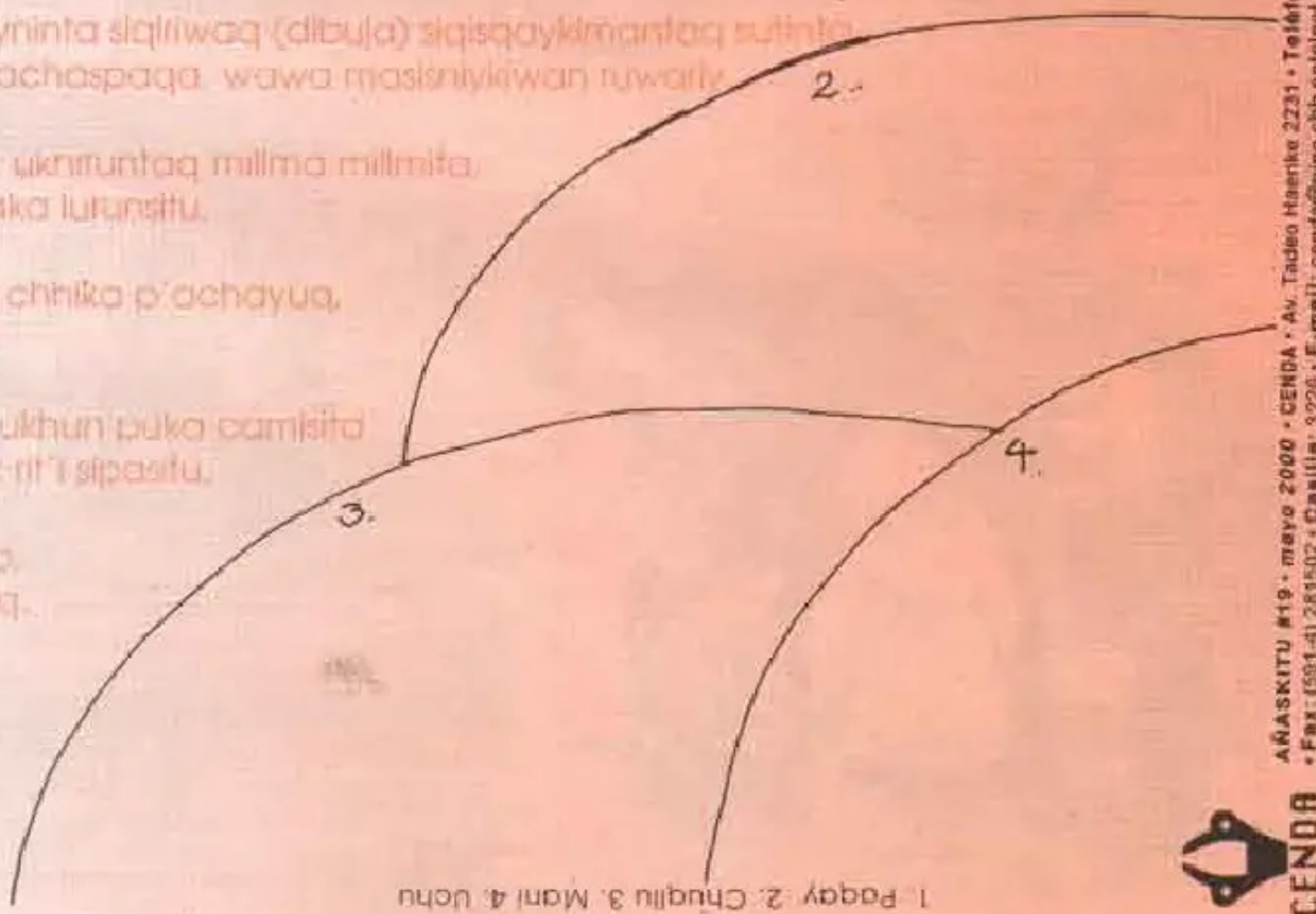
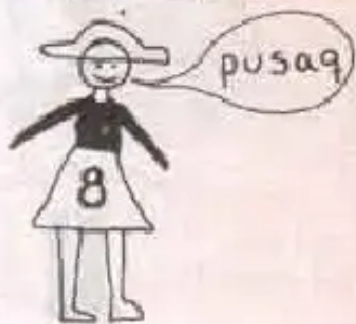
1. Ima uywapitaq cargata apanchik.
2. Ima uywataq t'uruman, qhuchaman sat'ikuspa kawsan.
3. Ima uywataq vacaq qusan.
4. Ima uywataq phuyu jina millma, millmita.
5. Ima uywamantataq achka lecheta ch'awanchik.
6. Ima uywataq astawan khiñita mikhun.
7. Ima uywawantaq granota trillanchik, manchay montaykuspa phawarinchik.
8. Ima uywataq caballoq warmin.
9. Ima uywataq may chhikan kunkayuq, chiri jalip'anpi kawsakuq.
10. Ima uywataq sunkhasapa.

Imas mari imas mari imachus kanman

Nawitiytawan kutichiynta siq'liwag (dibuja) siqisqaykimanlaq sutinta qillqariy; manapuní yachaspaga wawa masisniykiwan ruwarly.

1. Jawan waka qara; ukhuntaq millma millmita, aswan ukhuntaq waka luransitu.
2. Chukchayua, may chhika p'achayua, chawpinpi kirusniyuq.
3. Patan waka qara; ukhun' puka camkita aswan ukhupit'aq uk'rit'i sipasitu.
4. Uk phiña phiña toro, sikipi kaspí chupayllaq.

1. Pagay 2. Chugllu 3. Mani 4. Uchu

